

Skellefteå kommuns yttrande över betänkandet En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)

Skellefteå kommun har erhållit rubricerade betänkandet En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55) på remiss, och avger härmed följande yttrande:

Förslaget om uppgiftsskyldighet för medarbetare i skolan avstyrks och Skellefteå kommun föreslår att regeringen omarbetar ambitionerna vad gäller frivilligt tillbakaträdande och frikopplar idén med att involvera skolans medarbetare med en uppgiftsskyldighet. Skolan som utbildningsinstitution behöver fredas för att klara uppdraget att ge utbildning och för det krävs förutsättningar för goda relationer mellan elev och medarbetare.

Ytterligare synpunkter från Skellefteå kommun

Frivilligt tillbakaträdande 23:8 2 st brottsbalken

Ett av förslagen i utredningen är att införa en ny möjlighet till frivilligt tillbakaträdande från försök, förberedelse och stämpling till ett brott. Bestämmelsen är avsedd att möjliggöra också för de personer som inte har ett bestämmande inflytande över händelseförloppet att kunna tillbakaträda frivilligt, något de ofta inte kunnat göra i enlighet med den sedan tidigare gällande bestämmelsen. Den som deltar i försök, förberedelse och stämpling till ett brott och sedan frivilligt avslöjar det planerade brottet för en i bestämmelsen utpekad krets i sådan tid att brottets fullbordande till följd av avslöjandet kan förhindras, ska anses ha tillbakaträtt frivilligt och inte dömas för försök, förberedelse eller stämpling.

Den nya bestämmelsen om frivilligt tillbakaträdande kompletteras med en lag om uppgiftsskyldighet för viss personal inom skolväsendet, på hem för vård eller boende, vissa myndigheter och personer i särskild förtroendeställning.

Som skäl för att utredningen även innefattar skolväsendet, olika former av hem för vård eller boende, myndigheter som inte är brottsbekämpande och andra som innehar en särskild förtroendeställning, anges att bestämmelsen kan antas ha särskilt stor betydelse när det gäller barn och unga.

Allmänt om förslaget

Den föreslagna ansvarsfrihetsregeln innefattar "den som annars deltar i försök, förberedelse eller stämpling till ett brott och sedan frivilligt avslöjar det planerade brottet". Således omfattas alla brott oavsett allvarlighetsgrad av bestämmelsen. Även den uppgiftsskyldighet som genom förslaget till lag om uppgiftsskyldighet åläggs viss personal, bl a skolpersonal, omfattar enligt lydelsen alla brott utan urskiljning.

SKELLEFTEÅ KOMMUN

Redan idag får skolpersonal information av elever som handlar om brott av olika allvarlighetsgrad som har begåtts eller som planeras. Detta hanteras på det sätt som situationen kräver – ibland föranleder det polisanmälan, andra gånger åtgärder för att hjälpa eleven att komma ifrån sammanhang som bedöms skadliga för denne. Skolpersonalen har i dessa situationer även en skyldighet att anmäla misstankar om ett barn far illa till socialnämnden.

Om alla brott ska anmälas såsom föreslås kommer det å ena sidan innebära att skolpersonal ska kontakta polisen gällande alla brott som personalen får kännedom om, vilket kommer att ta resurser från skolans huvuduppdrag. Skulle ett urval av brott vara aktuella förutsätter det å andra sidan att skolpersonalen behöver göra en bedömning vilket inte heller är lämpligt. Det ligger inte i skolpersonalens uppdrag att behöva göra sådana bedömningar.

Påverkan på skolpersonalens arbetsmiljö

Förslaget kan komma att innebära vissa arbetsmiljörisker för skolpersonalen enligt följande.

Det är visserligen den som försöker tillbakaträda som i regel får ta konsekvenserna av att tillbakaträdandet misslyckas. Ett tillbakaträdande kan t ex misslyckas om den tillbakaträdande inte har tillräckligt med information för att det ska vara möjligt att förhindra att brottet fullbordas. Om skolpersonalen emellertid fått utförlig information från den tillbakaträdande, men inte kunnat återge informationen fullständigt till polisen med följd att brottet fullbordas, skulle en belastande situation kunna uppkomma för personalen gentemot den tillbakaträdande. Vidare – vad blir följden av om skolpersonalen av något skäl inte klarar av att omedelbart lämna en anmälan till polisen, eller i vart fall inte gör anmälan i tid så att polisen inte ges möjlighet att förhindra brottet? Konsekvenserna för den tillbakaträdande kan i sådant fall bli stora vilket påverkar skolpersonalens arbetsmiljö negativt.

Vidare innebär en upplysningsskyldighet en generell utsatthet för personalen eftersom denne blir den person som utåt sett är den person som anmält brottet, vilket kan innebära en risk.

Samtliga dessa scenarion utgör realistiska exempel på vilka negativa följder för skolpersonalens arbetsmiljö som förslaget kan medföra. Dessa frågor har inte beaktats av utredningen vilket Skellefteå kommun anser vara en brist.

Konsekvenser för den tillbakaträdande

Skolans arbete bygger i stor utsträckning på att bygga en relation med eleverna, vilket inte minst är viktigt gällande elever som vistas i kriminella miljöer. Dessa elever kan ha en motvilja att vara i kontakt med polis, men i stället känna förtroende t ex för skolans personal. En skyldighet för skolan att anmäla kan motverka möjligheten att bygga en förtroendefull relation med eleven. Även om syftet med att denne berättar kan vara att uppnå ansvarsfrihet kan en skyldighet för personalen att upplysa polisen i vissa fall komma att radera förtroenden.

En anmälningskyldighet för skolpersonalen kan dessutom bidra till att elev som känner behov av att prata om den aktuella typen av frågor kommer att avstå från att göra det.

SKELLEFTEÅ KOMMUN

Vidare har personen som tillbakaträder inga garantier för att ansvarsfrihet blir resultatet av det frivilliga tillbakaträdandet. Personen har emellertid redan genom att t ex vända sig till en lärare eller annan i bestämmelsen angiven personal, utsatt sig för en risk för repressalier, oavsett om handlingen leder till ansvarsfrihet eller inte. Brottet kanske inte fullbordas, men den som tillbakaträtt kan uppfattas som illojal vilket kan leda till att denne riskerar att utsättas för allvarlig fara.

Är det, mot bakgrund av det sagda, rimligt att skolpersonalen genom en upplysningskyldighet åläggs att medverka till en situation där den tillbakaträdande kan bli utsatt för fara?

Situationen liknar den som beskrivs i bestämmelsen om ansvar för underlåtenhet att avslöja brott. Ansvar för underlåtenhet att avslöja eller förhindra brott förutsätter enligt förslaget till 23:9 4 st 3 p brottsbalken bland annat att brottet kan avslöjas eller förhindras utan att det medför allvarlig fara för den handlandes liv och hälsa. I likhet med nämnda reglering, och överväganden som därvid gjorts, borde utredningen beakta även att det föreligger en risk för den tillbakaträdande att utsättas för fara genom att denne berättar för skolpersonal om ett förestående brott vilket skolpersonalen då måste anmäla till polisen. Detta har inte beaktats av utredningen vilket Skellefteå kommun anser är en brist.

Beslut om Yttrande över betänkandet En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)

Beslut

Skellefteå kommun yttrar sig enligt kommunstyrelsens arbetsutskotts yttrande med följande tillägg: Förslaget om uppgiftsskyldighet för medarbetare i skolan avstyrks och Skellefteå kommun föreslår att regeringen omarbetar ambitionerna vad gäller frivilligt tillbakaträdande och frikopplar idén med att involvera skolans medarbetare med en uppgiftsskyldighet. Skolan som utbildningsinstitution behöver fredas för att klara uppdraget att ge utbildning och för det krävs förutsättningar för goda relationer mellan elev och medarbetare.

Sammanfattning

Enligt kommunstyrelsens delegationsordning, punkt 1.1, har delegat rätt att fatta beslut om brådskande ärenden som inte kan vänta till nästa sammanträde. Ärendet har behandlats i kommunstyrelsens arbetsutskott och sedan fattas ordförandebeslut av kommunstyrelsens ordförande då beslut om yttrande inte hinner fattas av kommunstyrelsen innan sista inlämningsdag den 2025-01-07.

Fokus i yttrandet ligger på att besvara förslaget gällande frivilligt tillbakaträdande och dess konsekvenser. Nämnderna ställer sig kritiska till uppgiftsskyldighet inom skola, bland annat eftersom innebära att anmälningsskyldighet för skolpersonalen kan bidra till att elev som känner behov av att prata om den aktuella typen av frågor kommer att avstå från att göra det och att resurser kommer krävas från skolans huvuduppdrag.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2024-12-16
Delegationsbeslut gymnasienämnden 2024-12-05
Gymnasienämndens yttrande
Delegationsbeslut för- och grundskolenämnden 2024-12-05
För- och grundskolenämndens yttrande
Kommunledningskontorets svar
Följebrev till remiss Remissmissiv Betänkandet

På uppdrag av kommunstyrelsen,

SKELLEFTEÅ K g

Beslutet är elektroniskt signerat av:

Lorents Burman
Kommunstyrelsens ordförande
Skellefteå kommun

Beslutet sänds till: g

Justitiedepartementet
För- och grundskolenämnden g
Gymnasienämnden

Underteckningstjänst för löjande personer

LORENTS BURMAN

Datum: u

2024-12-20 11:38:04

Underskriftstjänst: u

Cicero SendSign

© Visma u

Dokumen e gne a av C ce on DoÄ

Organ a on

Organ a on: Skellef eå kommun

Organ a on n : 212000-264

E-po : 3 kund jan @skellef ea. e

Hem da: [www. kellef ea. e](http://www.kellef ea. e)